

COVID-19



Prof.Dr. Bengül DURMAZ

Yüksek İhtisas Üniversitesi

Güncelleme 07.04.2020

Tıp Fakültesi, Tıbbi Mikrobiyoloji Anabilim Dalı-ANKARA

COVID -19 enfeksiyonu

- Kasım-Aralık 2019 tarihlerinde Çin'in Wuhan şehrinde Güney Çin toptan deniz ürünleri ve canlı hayvan pazarında çalışanlar ve onların aileleri ile sağlık çalışanlarında pnömoni vakaları şeklinde, kümeleşmeye başlamıştır.
- 11 Mart 2020 tarihinde tüm dünya ülkelerine yayılmış pandemi olduğu ilan edildi.
- Dünyada >200 ülkeyi etkilemiştir

SARS CoV -2 COVID-19 enfeksiyonu virüsü

- SARS CoV -2 ilk kez 7 ocak 2020 de tanımlandı
- Daha önce insanlarda hastalık oluşturmamış Coronavirüs ailesinden virüsdür.
- Genetik materyalini çevreleyen protein kılıf dışında glikoprotein yapısında spike denen uzantılarla kaplı bir zarfla çevrilidir. Bu uzantılar ta şeklinde olduğundan CORONA virüs (Talı virüs) denir.

Coronavirüsler

- Coronavirüs ailesinin çok sayıda üyesi vardır
- Bu virüsler, insanlar arasında dolaşır ve her yıl mevsimsel grip sezonunda hafif ya da orta şiddette **soğuk algınlığı** enfeksiyonlarının %10-20 sini oluşturmaktadırlar.
- Nadiren ciddi solunum yolu enfeksiyonu ve solunum yetmezliğine neden olurlar.
- Son 20 yılda üç salgın yapmış durumdadır:
 - SARS-CoV (2003-2004)
 - MERS-CoV (2012)
 - SARS CoV -2 (2020-)
- Zoonotik olan üyeleri de vardır (yarasa, domuz, kedi, köpek, kemirgen ve kanatlılarda, evcil ve yabani hayvanlarda)

COVID-19 etkeni virüs

- Hastalık semptomlarının ortaya çıkışı 2-14 gün
- Cansız ortamlarda dayanıklılık süresi : bulunduğu yüzeyin cinsine ve bulunduğu miktara göre değişmek üzere 2 saat ile 2-3 gün arasında değişmektedir.

SARS CoV-2

- Coronavirüs ailesi özelliklerine sahip, genetik olarak benzer
- Bulaşma hızı : Diğer Coronavirslerden iki kat daha fazladır.
- COVID -19 lm oranı, tüm dünyada yaşıla orantılı olarak artar.
- > 60 yaş ve eşlik eden başka sistemik hastalığı olanlarda (hipertansiyon, diyabet, kardiyovasküler hastalık, kronik solunum hastalığı ve kanser) hastalığın şiddetli seyretmesi ve ölüm olabilir.

COVID -19

- 18 yaş altındaki bireylerde hastalık
 - şiddetli seyretme oranı% 2.4
 - kritik duruma geçiş oranı... % 0.2

COVID-19 virüsü

- rezervuarı yarasalar olduğu gösterildi.
- Ancak yarasalardan insana bulaştıran hayvan henüz tanımlanmamıştır. ?

COVID 19 semptomları

- ateş,
- kuru öksürük ,
- nefes darlığı,
- boğaz ağrısı, baş ağrısı, kas ve eklem ağrıları ,
- mide bulantısı, kusma, ishal, tat-koku duyusunda azalma ($\leq\%5$)
- ciddi olgularda (zatürre, çoklu organ yetmezliği)

COVID-19 nasıl bulaşır

yakın, korunmasız temas sırasında bulaşır

- Hastalık belirtisi bulunan veya bulunmayan kişilerden öksürüp, hapşırırken , yüksek sesle konuşurken saçılan küçük su damlacıkları ile burundan ve ağızdan bulaşır.
 - *Bu nedenle insanlardan 1 m. uzak durmalı !*
- Bu damlacıklar eşyalara, yüzeylere bulaşınca ; buralara değen ellerin gözlere, buruna veya ağıza teması ile de bulaş olmaktadır.

Kendimi korumak için neler yapmalıyım

- **ksrerek/ hapşırarak ağzınızdan çıkacak su damlacıklarının etrafa saçılmasını engelleyin.**
- **ksrme, hapşırma sırasında kağıt mendil veya koltuk altını kullanın .**
- **Mutlaka tıbbi maske kullanın. Yokluğunda pamuklu kumaştan kendi maskenizi yapın.**
- *Elleri bol su ve sabunla en az 20 saniye süreyle sıklıkla yıkayın.*
- **İnsanlarla en az 1 m. uzaklıkta sosyal mesafenizi koruyun.**
- **Gz, ağız ve buruna elinizle dokunmayın.**
- **Evinizde kalın.**
- **Kalabalık oluşturmayın, kalabalıklardan uzak kalın.**

Tıbbi maske, COVID-19 dan korur mu?

- Maske, ellerinizi sabunla yıkadığınız veya alkol bazlı antiseptik kullandığınızda korur.
- Kullanım ilkelerine uyarsanız %95 korur,
- Ağız ve burunu örtecek şekilde takınız, maske ile yüzünüz arasında boşluk kalmamalı!
- Maskeyi taktıktan sonra onu asla ellemeyiniz, boynunuza indirmeyiniz, başınıza yerleştirmeyiniz, cebinize koymayınız.
- Ellerseniz su ve sabunla /antiseptikle ellerinizi muamele ediniz.

Tıbbi maske, COVID-19 dan korur mu ?

-
- Maskeyi takmadan önce ellerinizi sabunlayınız veya antiseptikle muamele ediniz.
 - Maske patladı veya ıslandıysa; başka takın ve tekrar kullanmayınız.
 - Maskeyi çıkarmak için yan tarafını kullanınız (önüne dokunmayın) kapalı çöpe atınız, ellerinizi su ve sabunla yıkayınız/alkolle muamele ediniz.

Temizlik ve dezenfeksiyon

- Alkol zelteleri (%70 lik alkol)
- Standart amaşır suyu (1/100) sulandırılmış solusyonu veya bol sabunlu su /deterjan ile evre temizliği hergün yapınız.
 - Bu dezenfektanlar sulandırdıktan sonra 24 saat içinde kullanılmalıdır. Aksi halde etkinliği azalır.

Tanısı Nasıl Konulmaktadır

- **Tanı için örnekler:** Solunum yollarından alınan sürüntü ya da salgı örnekleri
 - Nazofarinks sürüntüsü, balgam
 - Yatan hastalarda endotrakeal aspirat veya bronkoalveolar lavaj
- **Yöntem**
 - **RT-PCR ve sekans analizi** gibi moleküler mikrobiyolojik yöntemlerle virüs genetik materyali tanımlanabilmektedir
 - Viral antijen yapısı ve antikor yanıtı da tanımlanabilmektedir.

Tedavisi Var mı?

- COVID-19 hastalığının spesifik bir antiviral tedavisi henüz mevcut değildir.
- hastaların evde istirahati
- destek tedavileri,
- oksijen ve daha önceki SARS-CoV tedavisinde tecrübelerden faydalanılarak kullanılan ilaçlarla tedaviler denenmekte ve başarılı sonuçlar alınmaktadır.
 - Hidrochloroquine,
 - Favipiravir + azitromisin
 - konvelesan dönemdeki hastalardan alınan plazma

Aş1

- Güvenli ve etkili bir aşının toplu üretimi 8-10 ayı alacaktır

Son Strateji

- *Bul,*
- *Test et,*
- *Tedavi et,*
- *Bireysel vakaları izole et,*
- *Temaslıları takip et.*

UNUTMAYINIZ !



- COVID-19 yeni bir hastalıktır!
- Salgınlar, TC.Sağlık Bakanlığınca önerilen uyarılara bireylerin uyması ile yönetilebilir!
- Hasta kişilerin büyük çoğunluğunun iyileşeceğini kabul ediniz.
- Kendinizi ateş ve öksürük yönünden sürekli kontrol edin, bunlardan birisi varsa mutlaka ALO 184 sağlık hattını arayınız.
- Evde kalınız.
- Zorunlu hallerde ; maskenizi takarak özel araç/taksi ya da yürümeyi tercih ediniz.
- Toplu taşıma kullanmayınız. Kullanmak zorunda kaldığınızda; diğer yolcularla aranızda 1m. mesafe kuralına uyunuz.